

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.254.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 16728 Pani Posłanki Anny Schmidt wraz z grupą posłów, w sprawie projektowanych zmian w ustawie o pomocy społecznej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie należy wyjaśnić, że Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stoi na stanowisku, że domy pomocy społecznej pozostają istotnym elementem systemu wsparcia w ramach opieki długoterminowej, a planowana nowelizacja ustawy o pomocy społecznej ma na celu uporządkowanie dostępu do różnych form wsparcia i zwiększenie dostępności środowiskowych form wsparcia w tym mieszkań wspomaganych.

Celem projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw, wpisanego do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD315, jest zainicjowanie reformy ukierunkowanej na zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych, poprawę efektywności działań pomocowych oraz zapewnienie skuteczniejszych i lepiej skoordynowanych form wsparcia dla osób i rodzin wymagających wsparcia.

Bezpośrednią przyczyną podjęcia prac legislacyjnych jest konieczność dostosowania przepisów ustawy o pomocy społecznej do aktualnych wyzwań, w tym potrzeb wynikających z procesu rozwoju usług, rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego i środowiskowych form wsparcia.

Całość aktualnych działań w obszarze polityki społecznej, zwłaszcza w sferze rozwoju usług społecznych, podejmowanych jest przy uwzględnieniu idei deinstytucjonalizacji. Jest to podejście przyjęte zarówno na szczeblu ogólnoeuropejskim, w licznych inicjatywach Unii Europejskiej o wymiarze społecznym, jak również od lat obecne w polskiej polityce społecznej, w planowanych i wdrażanych rozwiązaniach z zakresu zabezpieczenia społecznego, rozwoju usług społecznych i wsparcia osób najbardziej potrzebujących pomocy w codziennym funkcjonowaniu.

Koncepcja ta, rozumiana jest jako dążenie do zapewnienia różnych możliwości i form opieki jak najbliżej środowiska osoby będącej ich beneficjentką lub beneficjentem. Zakłada również zapewnienie prawa wyboru i prawa do niezależnego życia w środowisku znanym osobom korzystającym ze wsparcia tak długo, jak będą sobie tego życzyły i będą do tego zdolne w zakresie psychicznym, fizycznym i intelektualnym.

Trzeba podkreślić, że deinstytucjonalizacja nie wiąże się z zamknięciem instytucji funkcjonujących w obszarze wsparcia. Wyznacza kierunek rozwoju polityki społecznej w taki sposób by zwiększać dostęp i rodzaje form wsparcia oparte na usługach świadczonych w środowisku, formach wsparcia dziennego, mieszkaniach wspomaganych (również dla osób wymagających wsparcia całodobowego).

Projekt ustawy stanowi odpowiedź między innymi na postulaty od lat zgłaszane przez stronę społeczną i przedstawiciele samorządów wszystkich szczebli. Proponowane rozwiązania uwzględniają też wnioski przedstawione m.in. w raportach Najwyższej Izby Kontroli, wystąpieniach generalnych i stanowiskach Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzecznika Praw Dziecka. Wypracowane rozwiązania są także efektem prac Zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej powołanego jako organ opiniotwórczo-doradczy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w skład którego weszli zarówno eksperci jak i praktycy zajmujący się obszarem pomocy społecznej.

Zwracam szczególną uwagę na fakt, że ostateczny kształt projektowanych przepisów zależy od dalszych etapów procesu legislacyjnego. Zakończony został pierwszy etap konsultacji publicznych projektu, trwa analiza zebranych opinii i na dalszych etapach będą komunikowane ewentualne zmiany wynikające z uwzględnienia zgłoszonych propozycji.

Projekt ustawy przedstawiony do konsultacji zakłada, iż od chwili wejścia jej przepisów w życie do domów pomocy społecznej powinny być kierowane tylko osoby pełnoletnie. Żadne zmiany zaproponowane w ustawie nie przewidują zmian dotyczących zamykania lub wygaszania wsparcia dla dzieci przebywających w DPS ani zamykania lub wygaszania DPS.

Kierownictwo resortu rodziny stoi na stanowisku, że w przypadku kiedy rodzice nie mogą sprawować opieki nad dzieckiem, podstawową formą wsparcia małoletniego, bez względu na stopień jego niepełnosprawności, powinno być umieszczenie go w pieczy zastępczej. W Polsce działają w sumie 103 domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz domy typu łączonego (dla osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną oraz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną). Według stanu na 31 grudnia 2025 r. (dane wstępne ze sprawozdań resortowych, w trakcie weryfikacji) we wszystkich domach pomocy społecznej w kraju przebywało łącznie 972 dzieci, przy czym w tych, w których przebywają dzieci większość mieszkańców stanowią osoby dorosłe (osoby małoletnie to ok. 23% wszystkich mieszkańców domów pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz ok. 6% wszystkich mieszkańców placówek typu łączonego).

Przekazując powyższe informuję, że równoległe do prac nad nowelizacją ustawy o systemie pomocy społecznej trwają prace nad reformą systemu pieczy zastępczej oraz ustawą o asystencji osobistej. Razem przepisy wskazanych aktów mają na celu by dzieci - również z niepełnosprawnościami - wychowywały się w rodzinach.

Projekt nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada szereg rozwiązań polepszających sytuację rodzin zastępczych oraz dzieci, które się w nich wychowują. Wśród nich wskazać należy m.in. podwyższenie wynagrodzeń minimalnych dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka, wzmocnienie pracy z rodziną w każdej gminie oraz poprawę sytuacji asystentów rodziny związaną z ich zatrudnieniem i wykonywanymi zadaniami.

Projektowane przepisy w żaden sposób nie ograniczają działalności pozostałych typów domów pomocy społecznej. Istotnym elementem reformy systemu pomocy społecznej są kwestie związane z rozwojem usług środowiskowych, w tym rozwojem mieszkalnictwa. Projekt nowelizacji zawiera wymóg zaproponowania osobie potrzebującej wsparcia usług świadczonych w jej środowisku lokalnym (włącznie z mieszkaniem wspomaganym) przed skierowaniem jej do domu pomocy społecznej zawsze, gdy sytuacja danej osoby na to

pozwała. Zmiana ta ma na celu doprecyzowanie kolejności proponowanych form wsparcia oraz rozwój usług dostępnych w środowisku równocześnie zachowując prawo do uzyskania wsparcia w domu pomocy społecznej.

Istotną zaproponowaną zmianą w ustawie jest umożliwienie skorzystania ze wsparcia w mieszkaniu wspomaganym osobom z najwyższą potrzebą wsparcia i koniecznością wsparcia całodobowego.

Reasumując projekt ustawy przekazany do konsultacji społecznych ma na celu i zawiera zapisy dotyczące zwiększenia wsparcia świadczonego jak najbliżej osób go potrzebujących, poszerzenia dostępu do mieszkalnictwa wspomaganego oraz poszerzenia wsparcia całodobowego równocześnie zachowując dostęp do wsparcia w domach pomocy społecznej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/